

Blog broj: 9

Aktuelna vanjska politika

Hibridne aktivnosti: Migrantske krize u Bjelorusiji i Bosni i Hercegovini

Autorica: Emina Kuhinja
Septembar 2021.

Program: Aktualna vanjska politika

Aktuelna vanjska politika je platforma namijenjena mladim aktivistima VPI BH ima za izradu i objavu kratkih online članaka u različitim formatima (analiza, blog, policy brief i sl.) na aktuelne teme iz sfere vanjske politike usmjeren ka ili vođene od strane BiH. Platforma je prostor da mladi vanjskopolićki analitićari/ke kreiraju sopstveni sadržaj, razvijaju svoju ekspertizu i dobiju prostor u javnosti.

Stavovi, mišljenja i zaključci u ovom tekstu ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-ebert-stiftung i Vanjskopolićke inicijative BH. Friedrich-ebert-stiftung i Vanjskopolićka inicijativa BH ne garantuju za taćnost podataka koji su izneseni u tekstu.

Više informacija na: www.fes.ba i www.vpi.ba

Impressum

Friedrich-ebert-stiftung (Fes) | ured u Bosni i Hercegovini
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Odgovorni: Dr. Peter Hurrelbrink
Tel.: +387 33 722 010
Fax: +387 33 613 505
e-mail: fes@fes.ba
www.fes.ba
DTP: Mahir Sijamija
Naslovnica: Korišteni dizajn ilustracije od Starline - Freepik.com
Publikaciju možete narućiti na e-mail: fes@fes.ba.
Stavovi, mišljenja i zaključci u ovoj publikaciji ne moraju nužno odražavati stavove Friedrich-ebert-stiftung. Friedrich-ebert-stiftung ne garantuje za taćnost podataka koji su izneseni u publikaciji.

Sva prava zadržana od Friedrich-Ebert-Stiftung.

U partnerstvu sa:
Vanjskopolićka inicijativa BH
CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo
327(497-15)
KUHINJA, EMINA
Aktuelna vanjska politika: "Hibridne aktivnosti: Migrantske krize u Bjelorusiji i Bosni i Hercegovini"
/ Emina Kuhinja - Sarajevo : Friedrich-Ebert-Stiftung,
2021. - 3 str. A4 format

ISBN -----

COBISS.BH-ID -----

Hibridne aktivnosti: Migrantske krize u Bjelorusiji i Bosni i Hercegovini

Autorica: Emina Kuhinja

Evropska unija je optužila Predsjednika Bjelorusije, Aleksandra Lukašenko, za propuštanje velikog broja migranata i izbjeglica na granice Litvanije, Latvije i Poljske. Uz to, rastuća moć Talibana na Bliskom Istoku prijeti sve većim prilivom migranata iz Afganistana i novim izazovima za EU i njenu migracionu politiku. Nespremnost EU da se nosi sa još jednom krizom, nedavne političke promjene, te granični sukobi, uzrokovali su preispitivanje budućnosti njene vanjske politike, kao i unutarnje stabilnosti i sigurnosti svih zemalja članica. S druge strane, zemlje van njenih granica ispaštaju zbog nedostatka koordinacije institucija i državnih organa, što je rezultiralo tenzijama, prebacivanjem odgovornosti i međunarodnom suprotstavljanju. Iako drugačije po slijedu događaja, krize u Bjelorusiji i Bosni i Hercegovini imaju zajedničke komponente ilegalnih aktivnosti i zloupotrijebe položaja, koje su dovele do sukobljavanja država što će u konačnici imati posljedice većih razmjera.

(I)legalne migracije i deportacije

Posljedni [podaci](#) za 2020.-u godinu ukazuju na cifru od 416 600 aplikantata za azil u zemljama EU. Od toga, [41%](#) je rezultiralo pozitivnim odgovorom. Ipak, za mnoge ova procedura je i dalje dosta daleko, kada se uzme u obzir sam način dolaska i opasnosti koje se nađu na putu. Međutim, ni oni koji dođu do same granice ne prolaze lako.

Od samog početka pandemije, Evropska unija je bila na udaru oštrih kritika, kako zbog loše koordinacije krize, tako i zbog ilegalnih „pushback“ mehanizama. U posljednjem periodu, [mediji](#), kao i brojne [organizacije](#), su izvještavali o stanju na Hrvatskoj granici sa Bosnom i Hercegovinom, koje je migrantsku krizu pretvorilo u humanitarnu. Sa vrlo mogućim novim prilivom migranata i izbjeglica, pojačana je i prijetnja od ponovnog narušavanja ljudskih prava, ali i Ženevske konvencije i EU pravnih regulativa. Korak tome je trenutna eskalacija na granici Poljske sa Bjelorusijom. Zbog velikog broja migranata koji su propušteni na EU granice, Poljski predsjednik Andrzej Duda je 2. septembra 2021. proglasio [vanredno stanje](#) u dvije pokrajine koje graniče sa Bjelorusijom, iskoristivši ovlasti koje

nisu bile upotrijebljene još od pada komunizma.

“Ovo agresivno ponašanje je neprihvatljivo...i predstavlja direktan napad usmjeren na destabilizaciju i pritisak na EU”, izjavili su EU ministri unutrašnjih poslova uz [saopštenje](#) da Bjelorusija nastoji “instrumentalizirati ljudska bića u političke svrhe”.

Pojedine [EU zemlje članice](#) su započele proces zatvaranja svojih granica, te povećanja granične kontrole u pokušaju da izbjegnu novi priliv migranata. Samim tim, aplikacije za azil će sve teže pristizati, a sam ulazak u EU postat će upitan. Nadolazeća migrantska kriza otvara vrata novim problemima, a EU se još uvijek snosi sa posljedicama prethodnih. Međutim, te posljedice se osjete i van njenih granica, pa tako zemlje poput BiH i Bjelorusije služe kao „tampon zone“ u kojima migrantske rute ka EU prestaju. Ono što ostaje jeste veliki broj migranata, za čiju zaštitu i smještaj je potrebna bolja koordinacija institucija, povećani kapaciteti i finansijska sredstva, što često manjka i onda situacija postaje dodatno opterećujuća za obje strane. Kontinuirano zanemarivanje i kršenje ljudskih prava rezultira unutarnjim nesuglasticama, pa se i određene reforme i politički ciljevi prilagođavaju situaciji, stvarajući neprijateljsku atmosferu i netrpeljivost između dospelog i domaćeg stanovništva. Tako je poljska nacionalno-konzervativna, te desničarsko-populistička politička stranka Pravo i Pravda (PiS), poznata po svojim anti-imigrantskim stavovima, optužila bjeloruskog predsjednika Lukašenka za propuštanje migranata kroz granicu Bjelorusije ka EU. Također, Litvanija je optužila Bjelorusiju za hibridni napad na EU kroz otvaranje rute za ulazak, situaciju u kojoj oružje preuzima ljudski oblik, a to su u ovom slučaju migranti. Ovakve [optužbe](#) su rezultirale podizanjem ograde od bodljikave žice i jačanjem granične kontrole u Litvaniji, što sve više djeluje kao budući scenario za ostatak EU. Uz to, Linas Linkevicius, litvanski bivši ministar odbrane i bivši ministar vanjskih poslova, napisao je na svom [Twitteru](#) da granična policija Bjelorusije aktivno sudjeluje u prevarama dolazećeg stanovništva, koji su namamljeni kao turisti i nasilno propušteni na EU teritoriju. Ovakve aktivnosti predstavljaju odgovor Bjelorusije na EU sankcije i politike. Brojne organizacije, kao što je [Human Rights Watch](#), prijavile su sistemsko nasilje nad migrantima na nekolicini graničnih prijelaza, a nedavni sukobi na BiH granici sa Hrvatskom uključivali su ilegalnu deportaciju dospjelih migranata i iz drugih EU zemalja kroz

Hrvatsku nazad u BiH. Inaće, rješavanje situacije sa migrantskom krizom je jedna od stvari koja je bitna Bosni i Hercegovini za njene EU integracije, ali navodno uslovljavanje od strane EU kroz finansijsku pomoć i humanitarne programe, te [netranspar-entnost](#) raspodjele sredstava, upućuje na drugačije namjere Unije. Svakako, politika BiH dodatno komplikuje proces zbog unutrašnjih podjela po etničkoj liniji, nedostatka konsenzusa na svim nivoima vlasti, te manjka potrebnih kapaciteta. Ipak, ono što tok i trajanje krize u BiH demonstrira jeste upravo „igra sa ljudskim životima“ koja je dovela do vanrednog stanja i [humanitarne katastrofe](#).

Migracije po novim pravilima

Treba uzeti u obzir to da se Evropa promijenila u odnosu na migrantsku krizu 2015., i sada dominiraju drugačiji stavovi u odnosu na prethodni period, kao i intenzivirana desničarska retorika mnogih evropskih političara, koji zajedno djeluju na migrantske politike država. Gore spomenute situacije su pokrenule političku krizu kako između EU i država van njenih granica, tako i između zemalja članica EU. Uz to, nakon EU odluke o uvođenju sankcija Bjelorusiji, uslijedila je i granična kriza između zemalja članica i ove države, a dosta slična situacija desila se i između BiH i Hrvatske. Iz dosadašnje prakse, može se zaključiti da je novi pristup rješavanju migrantske krize potreban uz korektno revidiranje sistema za apliciranje za azil, kao i uvođenje sankcija za svako kršenje ljudskih prava, te međunarodnih i EU pravnih regulativa. U suprotnom, ljudski životi će biti naplata za sve neuspjele pokušaje, zanemarivanje ljudskih i međunarodnih prava, pa i sukobljavanje po nekim drugim osnovama. Samim tim će Evropa i Evropska unija izgubiti svoj status sigurnog uporišta i postavlja se pitanje da li će novi migrantski val uključivati nove migrantske rute i koje će to posljedice donijeti sa sobom.